

Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu

W 2009 r. Kolegium działało w składzie: prof. dr hab. Andrzej Chojnowski, prof. dr hab. Jan Draus, dr Barbara Fedyszak-Radziejowska, Andrzej Gwiazda, Jacek Niemir, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, prof. dr hab. Bogusław Polak, dr Sławomir Radoń, dr hab. Mieczysław Ryba, Andrzej Urbański, dr hab. Teofil Wojciechowski.

Pracami Kolegium od dnia 14 października 2008 r. do 21 września 2009 r. kierował Andrzej Paczkowski, zastępcami przewodniczącego byli Andrzej Chojnowski, Bogusław Polak i Sławomir Radoń. W dniu 22 września odbyły się wybory władz Kolegium na kadencję 2009–2010. W wyniku tajnego głosowania przewodniczącym został Andrzej Chojnowski, zastępcami przewodniczącego Bogusław Polak i Sławomir Radoń. Kolegium odbyło 22 posiedzenia. We wszystkich posiedzeniach oprócz członków Kolegium uczestniczył prezes Instytutu lub delegowany przez niego wiceprezes, a w zależności od tematu obrad brali w nich udział dyrektorzy lub wicedyrektorzy odpowiednich pionów Instytutu oraz pracownicy merytoryczni.

Najważniejszymi i najczęściej omawianymi przez Kolegium problemami były sprawy dotyczące archiwów. I tak biorąc pod uwagę fakt, że wskazane w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej organy posiadające materiały archiwalne, mające trafić do zbiorów IPN, nie zakończyły procesu ich przekazywania, zorganizowano cykl posiedzeń, na które zapraszani byli szefowie (lub upoważnieni oficerowie) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (14 lipca i 24 listopada), Służby Wywiadu Wojskowego (25 sierpnia) oraz Agencji Wywiadu (6 stycznia i 23 czerwca). Na spotkaniach tych, które odbywały się w obecności prezesa i przedstawicieli pionu archiwalnego IPN, Kolegium podejmowało wysiłki, aby skłonić poszczególne służby specjalne do zakończenia prac związanych z przekazywaniem materiałów archiwalnych oraz porządkowaniem zaległości dotyczących melioracji w zbiorze zastrzeżonym. Pomimo tych starań do końca roku sprawozdawczego nie zostały w pełni dotrzymane podejmowane przez służby zobowiązania w zakresie przekazania archiwaliów.

Ponadto w związku z odwołaniami wnoszonymi przez przedstawicieli właściwych służb członkowie Kolegium, zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy o IPN, zapoznawali się z zakwestionowanymi materiałami i rozpatrzyli odwołania odnośnie do trzech decyzji prezesa dotyczących zbioru zastrzeżonego.

Poza tym na osobnych posiedzeniach omawiano sprawy dotyczące zbiorów audiowizualnych (21 kwietnia), informatora o zasobie archiwalnym (23 czerwca) oraz aktualnych problemów funkcjonowania BUiAD w zakresie udostępniania materiałów archiwalnych podmiotom zewnętrznym (10 listopada). Na posiedzeniu w dniu 15 grudnia omówiono stan realizacji zadań nałożonych na IPN tzw. ustawą deubekizacyjną. Kolegium z satysfakcją przyjęło przedstawione informacje na temat realizacji postanowień tej ustawy i złożyło wyrazy uznania, że pomimo obaw spowodowanych krótkim okresem na wykonanie tych zadań oraz nieuwzględnieniem ich w budżecie Instytutu na rok 2009 zadania te udało się zakończyć terminowo.

W sprawach związanych z archiwami Kolegium podjęło następujące uchwały: w sprawie dokonania dyslokacji w ramach sieci archiwalnej Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu akt postępowań prokuratorskich i sądowych prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego, przekazanych do zasobu archiwalnego BUiAD przez b. Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Uchwała Nr 3/09 Kolegium IPN-KŚZpNP z dnia 14 lipca 2009 r.); w sprawie przekazania do zniszczenia wyspecjalizowanym jednostkom makulatury oraz formularzy czystych druków, wyodrębnionych w trakcie prac porządkowych (Uchwała Nr 4/09 Kolegium IPN-KŚZpNP z dnia 14 lipca 2009 r.); w sprawie włączenia materiałów po byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu do zasobu historycznego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Uchwała Nr 5/09 Kolegium IPN-KŚZpNP z dnia 8 września 2009 r.).

Poza sprawami archiwalnymi omawiano także sprawy:

- działalności Biura Lustracyjnego (20 stycznia);
- działalności wydawniczej Instytutu, w tym m.in. strony technicznej, kolportażu (7 kwietnia);
- działalności Gospodarstwa Pomocniczego (26 maja);
- realizacji przedsięwzięć w związku ze zmniejszeniem budżetu Instytutu (9 czerwca);
- planowania na rok 2010 przedsięwzięć z okazji XXX-lecia powstania „Solidarności” (27 października).

Ponadto na posiedzeniu w dniu 25 sierpnia wysłuchano dwóch referatów nt. miejsca Instytutu w badaniach nad dziejami PRL oraz w dniu 6 stycznia omówiono kwestie związane z inwestycjami i majątkiem Instytutu.

Na ośmiu posiedzeniach kontynuowano wysłuchiwanie informacji i omawianie działalności oddziałów terenowych – poznańskiego (3 lutego), szczecińskiego (17 lutego), wrocławskiego (24 marca), łódzkiego (12 maja), katowickiego (9 czerwca), rzeszowskiego

(14 lipca), krakowskiego (8 września) i warszawskiego (13 października). W trakcie dyskusji członkowie Kolegium przekazywali swoje uwagi i spostrzeżenia, ewentualnie wysuwali sugestie co do dalszej działalności. W spotkaniach tych oprócz kierownictwa oddziałów uczestniczyli prezes oraz dyrektorzy biur merytorycznych.

Na posiedzeniu w dniu 10 marca omówiono i zatwierdzono „Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2008 r.”.

Ponadto 2 spotkania Kolegium poświęcone zostały omówieniu nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, w trakcie których członkowie wyrazili swoje opinie nt. proponowanych zmian.

Na każdym posiedzeniu prezes (lub jego zastępca) przedstawiał bieżące sprawy Instytutu oraz odpowiadał na pytania i interpelacje.

Kolegium zaniepokojone sytuacją finansową Instytutu przyjęło stanowisko w dniu 10 marca 2009 r. w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. nowelizującej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy b. aparatu bezpieczeństwa. Natomiast w dniu 7 kwietnia 2009 r. zwróciło uwagę na negatywne dla Instytutu konsekwencje atmosfery tworzonej przez część polityków i opiniotwórczych mediów wokół prezesa i Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej.